

Prioritering av bildande av naturreservat

Stbn/2011:262 430

Ärende och bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden har kommunens uppdrag att ta fram underlag och besluta i planeringsfrågor gällande naturvård. En viktig fråga är kommunens planerade skydd av naturområden till exempel genom bildande av naturreservat. I Naturvårdsprogrammet för Jönköpings kommun 2009-2013 fanns målet att bilda två kommunala reservat till 2012 samt en åtgärd att upprätta en prioriteringslista för bildande av kommunala naturreservat. Målet ingår nu i kommunens gemensamma miljömålsdokument Program för hållbar utveckling – miljö och lyder: *Minst tre kommunala naturreservat ska ha bildats under 2014 – 2020* och i åtgärden ingår upprättande och vid behov uppdatering av en prioriteringslista för bildande av kommunala naturreservat. Alla dessa områden ligger på kommunal mark, är mycket viktiga för biologisk mångfald, tätortsnära samt mycket väl använda för frilufts- och rekreationsändamål. I denna skrivelse föreslås en arbetsordning, prioriteringslista och tidsplan.

I gällande Översiktplan från 2002 (aktualitetsförklarad 2013) finns upptaget ett antal kommunalt ägda områden där skydd bör övervägas. I kommunens nya översiktplan som beräknas fastställas 2015 har en lista på ett tiotal kommunalt ägda naturområden tagits fram. Dessa har kvaliteter av naturreservatsklass och här bör skydd övervägas.

Pågående reservatsbildningar är Häggeberg – Granbäcksskogen – ädellövsbranter i Bankeryds och Järstorps socknar vilket beräknas invigas under 2015 samt Kaxholmens lövskog där ett reservatsförslag är under framtagande. Nästkommande reservat föreslås bli det biologiskt, kulturellt samt historiskt intressanta ”Huskvarnafallen med Bråneryds branter”.

Nedan redovisas möjliga områden till prioriteringslistan, med huvudsaklig naturtyp samt utredningsareal angiven:

1. Häggeberg – Granbäcksskogen (ädellövskog, 62 ha). Bankeryds/Järstorps socknar. Pågående.
2. Vattenledningsområdet (ädellöv-/granskog, 221 ha). Järstorp socken.

STADSBYGGNADSKONTORET
Besöksadress Juneporten, Västra Storgatan 16
551 89 Jönköping
stadsbyggnad@jonkoping.se
Fax diariet 036-10 77 75



**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**

Ljuset vid Vättern

3. Utvidgning av Rocksjöreservatet med John Bauers park och Tullportsdammen (damm/park/våtmarker, 4 ha). Kristina socken.
4. Läsängsskogen (barnnaturskog, 20 ha). Norrahammar socken.
5. Nyponkullen (lövnaturskog, 30 ha). Norrahammar socken.
6. Ljungarp (hagmark/lövskog, 32 ha) i Tenhult. Rogberga socken.
7. Lillån i Huskvarna (åmiljö/lövskog, 39 ha). Huskvarna socken.
8. Huskvarnafallen med Bråneryds branter (brantskog/åmiljö, 115 ha). Innefattar förlängning av Huskvarnabergens naturreservat, Kyrkbäcken och Huskvarnafallen, Pusta kulle samt Södra Parken/Brånerydsbranten. Hakarps/Huskvarna socknar.
9. Kaxholmens lövskog (ravin/brantskog/ädellövskog, 38 ha). Skärstads socken.

Förslag samt motivering

Vid prioritering av reservatsbildande för kommunen finns ett antal faktorer att utgå från:

- Ekologiskt/biologiskt värdefulla områden
- Värdefulla friluftsområden
- Gröna/blåa korridorer – viktiga för spridning och bevarande av biologisk mångfald för arter skapas och upprätthålls
- Kommunelar där skyddade områden saknas eller är få
- Direkt hotade områden
- Områden där exploatering planeras i närheten
- Vid områden för bostadsbyggande behöver naturmiljöer säkras för rekreation
- Viktiga kulturmiljöer
- Kommunalt ägd mark
- Naturområden inom Biosfärområde Östra Vätterbranterna

Ovanstående faktorer har beaktats i förslaget till prioritering för bildande av kommunala naturreservat. De viktigaste områdena att prioritera för områdesskydd är de med hög biologisk mångfald och som är viktiga för friluftslivet. Ingen miljö är i dagsläget direkt hotad men för att säkerställa områdenas framtida markanvändning är kommunen möjliggör att besluta om områdesskydd enligt Miljöbalken, där naturreservat är den idag viktigaste formen. För samt-

liga skogsområden med höga biologiska värdena kan en statlig ersättning för produktionsbortfallet utgå till kommunen för värdekärnorna i de blivande reservaten. En viktig aspekt för att kommunen ska ha tillräcklig rådighet över områdena är också att de huvudsakligen är ägda av kommunen eller kommunens bolag.

De viktigaste måldokument för natur- och bevarandefrågor som kommunen fastställt och som överensstämmer med resonemanget är:

- Program för Hållbar Utveckling – miljö (2014-20)
- Översiktplan (2002)
- Friluftsprogram för Jönköpings kommun (2014)
- Program för Jönköpings skogar och trädbärande marker (2012)
- Naturvårdsprogram för Jönköpings kommun (2009)

Förslag till prioriteringslista

Nästkommande reservat föreslås bli det biologiskt, kulturellt samt historiskt värdefulla ”*Huskvarnafallen med Bråneryds branter*”. Området är viktigt att säkerställa som det tätortsnära friluftsområde det redan idag är. Som huvudman för Biosfärområde Östra Vätterbranterna, där det föreslagna reservatet är beläget, har Jönköpings kommun ett särskilt ansvar för dessa miljöer. Området består av flera olika delar. Från söder är de Brånerydsbranten, Södra Parken, Pusta kulle, Huskvarnafallen med Kyrkbäcken samt Huskvarnabranten vid Egnahemsområdet. Alla delar är oerhört viktiga för friluftsliv, som närnatursområde, för rekreation samt som turistmål för inomkommunala, regional/nationella och internationella turister. Den biologiska mångfalden är mycket hög. Här finns många av de i Jönköpings kommuns naturvårdsprogram upptagna ansvarsmiljöer såsom brant- och ravinskogar, Vättern och dess tillflöden samt ekmiljöer. Floran och faunan präglas av ravinskogarnas biologiskt rika ädellövmiljöer samt fuktiga bäck- och åmiljöer med arter som strömstare och forsärla, ovanliga kärlväxter som bokarv och vippärt samt ädellövlavarna gammeleklav, rosa skårelav och parknål. Områdets slutgiltiga avgränsning kommer att utredas vid naturreservatsbildningen.

Vid *Kaxholmens lövskog* är intilliggande område söder om föreslaget reservat aktuellt för utbyggnad av bostäder och detaljplanläggning pågår. Det gör det lämpligt att i planläggningen säkerställa intilliggande natur både ur biologisk och ur rekreationssynpunkt genom reservatsbildande. Marken ägs av kommunen och här har IK Vista mycket aktiviteter i form av löp- och skidspår, mountain-biketräning mm, dock utan att påverka naturen negativt. Naturtypen brant- och ravinskogar är även en prioriterad miljö i naturvårdsprogrammet. Området har inventerats på lavar, mossor, svampar och fåglar och den biologiska mångfalden är mycket hög. Länsstyrelsen har i dagsläget tagit på sig uppgiften att göra en reservatsutredning som kan ligga till grund till ett kommunalt beslut om områdesskydd i form av naturreservat. Länsstyrelsen har nyligen, i februari 2012, bildat det närliggande reservatet Målabråten som har liknande naturtyper som i Kaxholmens lövskog men där rekreativvärdena är lägre. Kaxholmens lövskog ligger intill Målabråten men kommer att bildas i ett

eget reservatsbeslut men kan sägas utgöra en utvidgning av Målabråten. Förvaltningsansvaret kommer med största sannolikhet att innehas av kommunen.

Vad gäller det 2010 bildade kommunala naturreservatet *Rocksjön* så ingick i beslutet att planera för utvidgning med delar som i första skedet inte togs med. Det gäller John Bauers park och "Tullportsdammen" som ligger intill reservatet. En detaljplaneförändring är nödvändig för att John Bauers park ska kunna bli en del av reservatet. Innan arbetet kan sätta igång måste saken om en eventuell förbindelseväg mellan Tullportsrondellen och Kålgårdsrondellen vara färdigutredd och beslutad. En sådan kommer att i viss mån påverka utvidgningens areal. Närheten till den kommande Kanotstadion måste också beaktas vid utvidgningen.

Sålunda föreslås:

- Nästkommande kommunala naturreservat som föreslås bildas är "Huskvarnafallen med Bråneryds branter". Startår 2016 och invigningsår föreslås bli 2017/18.
- Bildande av naturreservat Kaxholmens lövskog i Skärstad socken görs i samarbete med länsstyrelsen och förväntas bildas som ett kommunalt reservat 2015/16
- Utvidgning av Naturreservatet Rocksjön med John Bauerparken och Tullportsdammen påbörjas tidigast 2015. Frågan om förlängning av John Bauergatan ska först utredas och beslut fattas.
- Kommande bildning av kommunala naturreservat efter ovanstående tas upp till behandling 2016

Dag Fredriksson
Ekolog